

Dopisi in novice.

Iz Tersta. Po vseh krajih, kjer so popotovali presvetli cesar, se sploh veselo terdi, da so bile Njih Veličanstvu tudi šole posebno pri srcu; v Reki so presvtili cesar v šoli govorili s posamesnimi učitelji in učenci in nekterim učencem še celó zlate podarili.

— V terzaški okolici so 21. preteč. m. med svojih šest zastopnikov v mestno svetovalstvo in deželno zastopstvo volili tudi bivšega učitelja sedanjega vrednika „Primorčevega“, gospoda Ivana Piano.

Iz Gorice. (*Postava veljavna za pokn. grofijo Goriško in Gradiščansko zastran šolskega nadgledstva*). (Dalje)

- f) da napravljajo letne proračune za zaloge in druge šolske potrebsčine, ako niso zato posebni organi postavljeni; da jih dajo občinskemu zastopstvu in da derže račun o prejetem denarju;
- g) da hranijo denarjoveljavne papirje, pisma, prejemščine i. t. d.;
- h) da napravljajo letni šolski popis, da na vso moč skerbé, da otroci šolo redno obiskujejo, in nasvetujejo kazni okrajnemu šolskemu svetovalstvu, ako se obiskovanje zanemarija;
- i) kar določuje učni čas na podlagi predpisanih šolskih ur;
- k) da čujejo, da se predpisani poduk daje;
- l) da obiskujejo šole in se prepričavajo o njih didaktično-pedagogičnem stanju;
- m) da gledajo na vedenje učiteljev, na disciplino v šolah in na vedenje šolske mladosti zunaj šole;
- n) da učitelje v njihovem poklicu po moči podpirajo;
- o) da poravnavajo prepire učiteljev med sabo in z občino ali s posamesnimi občanarji (ako izvirajo ti iz šolskih razmer);
- p) da pozvedbo in menitve dajo občinskemu zastopstvu in višim oblastnijam, katerim so opravičeni dajati tudi nasvete.

§. 9. Krajno šolsko svetovalstvo nima upliva na šole za daljo odgojitev, ki so v zvezi z napravami za učiteljsko odgojevanje, le tam, kjer se oskerbujejo popolnoma ali po nekem na občinske stroške, ima krajno šolsko svetovalstvo upliv na nje, kolikor je povedano v §. 8 pod a—g.

§. 10. Udje krajnega šolskega svetovalstva, ktereга sostava se mora naznaniti občinskemu zastopstvu in okrajnemu šolskemu svetovalstvu, izvolijo iz med sebe z absolutno večino glasov pervosednika in namestnika njegovega za tri leta.

§. 11. Krajno šolsko svetovalstvo se zbere najmanj enkrat vsak mesec k redni srenji (seji). Pervosednik pa sme vselej, in če dva uda zahtevata, mora poklicati izreden zbor.

§. 12. Da more krajno šolsko svetovalstvo veljavne sklepe delati, treba je, da so najmanj trije udje pričujoči.

Sklepi se delajo po absolutni večini glasov.

Ako je enoliko glasov, določa pervosednik, ki ima tudi pravico, ustaviti sklepe, ki so po njegovi menitvi zoperpostavni, ali škodljivi

šolskemu interesu, ter ima to reč okrajnemu šolskemu svetovalstvu, da ono sklene, podati.

Pritožbe zoper sklepe in naredbe krajnega šolskega svetovalstva se podajajo okrajnemu šolskemu svetovalstvu in imajo odlašavno moč, ako se zgodi to v štirinajstih dneh po naznanjenju sklepa, zoper kateri je pritožba namenjena.

§. 13. Noben ud krajnega šolskega svetovalstva se ne sme vdeležiti posvetovanja in glasovanja pri tacih rečeh, ki zadevajo njegove zasebne reči.

§. 14. V rečeh, ki so tako silne, da se ne more čakati na prvo redno sejo, pa tudi izredna ne poklicati, sme pervosednik samostojno narediti, kar je treba; mora pa brez odloga najdalj v prvi seji dobiti dovolitev od krajnega šolskega svetovalstva.

§. 15. Za nadgledovanje šole v učbeno-gojilvenem (didaktično-pedagogičnem) oziru odloči okrajno šolsko svetovalstvo za krajnega šolskega nadzornika enega zvedenca izsred krajnega šolskega svetovalstva.

Krajni šolski ogleda (nadzornik) mora ravnati vse po dogovoru z voditeljem šole.

Ako nastane med njima kaka navskrižnost mnenj, prosita lahko oba razsodbe od krajnega šolskega svetovalstva.

V šolah, v katerih je po več učiteljev, ima krajni šolski ogleda pravico, priti k učiteljskim konferencijam.

Kjer obsega področje krajnega šolskega svetovalstva več šol, odločita se za didaktično-pedagogični nadzor teh šol lahko dva krajna šolska nadzornika.

Oblast, šole v ta namen obiskovati, da se prepričajo v kakšnem stanu so, imajo tudi drugi udje krajnega šolskega svetovalstva. Pravice pa, kar si bodi potrebnega ukazati ali storiti, nima nobeden ud sam, ampak le vse svetovalstvo skupaj.

§. 16. Krajnega šolskega svetovalstva udje nimajo pravice do ktere odškodnine za opravila.

Za gotove stroške se jim poverne odškodba iz občinskega premoženja.

II. Okrajno šolsko svetovalstvo.

§. 17. Prvo više nadgledovanje ljudskih šol ima okrajno šolsko svetovalstvo.

§. 18. Šolski okraji imajo tisti obseg, kakor politični okraji.

Mesta, ktera imajo lastno občinsko postavo, delajo vsako za se poseben šolski okraj.

§. 19. Okrajno šolsko svetovalstvo obstoja navadno

- a) iz pervostojnika politiške okrajne gosposke kakor pervosednika;
- b) iz enega duhovnika vsake verske spoznave, ktera ima v okraju nad 2000 duš. Volitev pripada škofijski oblastnji oziroma (protestantovskemu) starešinstvu. Zastopnika izraelitiške vere, ako bi se imel postaviti, izvolijo pervostojniki verske občine;
- c) iz dveh zvedencev v šolstvu. Enega voli učiteljska okrajna skupščina. Kakor drugi stopi v svetovalstvo vodja učiteljskega pripravnštva, če tega ni, vodja okrajne srednje šole, in kjer

tudi take ni, vodja okrajne glavne šole. Ako ima okraj več viših šol enake verste, voli družega zvedenca učiteljska skupščina izmed vodij teh šol. Ako ni v okraju nobene šole te verste, voli drugega zvedenca tudi učiteljska skupščina.

- d) Iz dveh, in, kjer je več okrajnih zastopstev, iz enega iz vsakega okrajnega zastopstva, in, kjer ni zastopstva, iz dveh od deželnege odbora izvoljenih udov. Voliti se sme vsak, ki ima pravico biti izvoljen v občinsko zastopstvo, ktere v šolskem okraju ležeče občine.

(Dalje prih.)

— (*Deželno šolsko svetovalstvo goriško.*) Pervosednik bo e. k. namestn. svetovalec, gosp. baron Pin o. Deželni odbor je svoja dva pooblaščenca tudi že odločil, in sicer gg. dr. Ponkli-a in Deperis-a. Druge svetovalce bode imenoval presvitli cesar.

— Dunajski učitelj Leidesdorf (jud) je obsojen šest mesecev v ječo zavoljo motenja vere.

Iz Železnikov 17. marca. — Lepi praznik sv. slovanskih apostolov Cirila in Metoda smo po večletni navadi pri nas tudi letos prav lepo in slovesno obhajali. Večina naše šolske mladine, in tudi mnogo odrasčenih je namreč vpisano posebej, potem pa še vsa šola skupaj v bratovščino teh dveh slavnih apostolov, in tako imamo ta dan od leta 1863. sim vsako leto slovesno sv. mašo, pri kateri šolska mladina poje. Otroci se vsako leto že dolgo naprej veselé tega praznika in pristopi tudi vedno vselej o tem času več ali manj mladine na novo k zgorej omenjeni keršansko-ljubni bratovščini, ki moli za zedinjenje naših narodskih bratov s sveto katoliško cerkvijo.

Kar ločitev šole od cerkve zadene, bo ostalo po Slovenskem menda največ povsod zeló pri starem. Narod naš se bo namreč težko z lepo sprijaznil s tem, da bi se duhovščini, ktera je največ vsa goreča za ljudski poduk in domače šolstvo, vzel vpliv do narodskih učilnic. Dobrim učiteljem pa, — in hvala Bogu, sej jih imamo vendar lepo število, — dobrim učiteljem, pravim, pa bode tudi enako; dolžnosti svoje natančno spolnovaje bodo tudi zanaprej pravi dušni očetje svoje sebi izročene mladine, in tako je tudi prav. Vsak učitelj naj koraka po poti, kateri kazavec je rek: „Stori prav, pošteno stoj! nikogar se ne boj!“

Z veseljem smo pozdravili vabilo v zadnjem listu „Tovarševem“, ki kliče učitelje naše k prvemu vstanovnemu velikem zboru dne 31. t. m. v Ljubljano. Nadjamo se, da bo malokteri ud učiteljskega društva prezerl ta klic, toliko manj, ker gre upati, da leti zbori bodo poživali zavest pravega učitelja, ter bodo splošni posveti in obravnave gledé praktičnega šolskega poduka, zlasti pa mlajšim učenikom prava djanjska šola.

Rodoľjub Podratitovski.

Iz Ljubljane. Učitelji I. šolskega okraja na Dunaji so poslali 11. p. m. zahvalnico vis. častitemu gospodu Francetu Sch m i e d m a i e r-ju, okrajnemu šolskemu nadzorniku tega okraja. V tej zahvalnici poudarjajo učitelji, kako obžalujejo, da zgubé moža, ki jim je bil ne le dober in pravičen prednik, ampak tudi pravi očetovski prijatelj.

Pravijo dalje, da je njih veliko pri šolstvu začelo delati, ko jim je manjkalo skušnje, ko so še potrebovali prizanašanja. Ta čas jih

je gospod nadzornik prvi vodil in zbuja. Od tega časa se je pa še marsikaj spremenilo, vendar ostaja njih hvaležnost do gospoda, ki jim je dobro hotel, zmiram tista, ko nekda. Tem več jih misel spodbada, da to javno razglasé, ker so se pod njegovim vodstvom zares srečne čutili, in tega nikdar pozabili ne bodo. — Pristavijo še temu, da bodo ljudje, ki spoštujejo blago serce in spoštenost, zmirom blagoslavljali njegovo ime in po vrednosti cenili njegovo tiho pa koristno delavnost. Podpišejo se za vdane in hvaležne slugé.

— V seji verskega odbora 13. p. m. je bila debata o §. 50. osnove šolske postave, ktera zagotavlja soseskam pravico, da si smejo izbirati učitelje, ktera pa potem postavlja deželna šolska vlada. Večina je sprejela vladin načert. Menda ta §. tudi za šolstvo na Kranjskem ne bo brez pomena.

— Praški nadškof in kardinal je dovolil pristopiti v krajni šolski svet le pod tem pogojem, ako bo šola pravična cerkvi in verski izreji; nadškof v Solnogradu pa je prepovedal duhovnom službo šolskega nadzornika, dokler nadškofova vlada tega ne dovoli.

— Priloga zadnjega našega lista, umetno gosp. Ant. Nedvedovo delo „Bone Deus“ prav živo priporočamo vsem pevcem in orglavcem in sploh vsem, ki imajo pravi okus o cerkvenem petji.

— 141 let že ni zadelo oznanjenje dev. Mariji na veliki četrtek. V zadnje je bilo tako, kakor letos, leta 1728.

— Slavna deželna vlada z razglasom 2. marca t. l. s št. 1603 okrajnim šolskim gosposkam priporoča, da naj bi se v ljudski šoli tudi podučevalo v svilstvu (Seidenbau), in sicer tako in toliko, kakor se že sedaj tu pa tam podučuje v čebelarstvu in sadjereji.

— Za službena naznanila ministerstva za bogočastje in uk bode od leta 1869. na svetlo hodil posebni ukazni list, v katerem se bodo naznanjale zadevne postave in ukazi, premembe v osobji, razpisi služeb itd. Od meseca januarja do marca 1869. l. pride skupna zbirka; od meseca aprila naprej pa bode ta list izhajal na mesec dvakrat. Polni iztis tega ukaznega lista velja za leto 1 gold. 50 kr., s poštnino vred pa 1 gold. 70 kr. Naročila se sprejemajo v odpravniki ministerstva za bogočastje in uk. (Exedit des Ministeriums für C. u. U.)

— Včeraj je bil prvi vstanovni zbor učiteljskega društva za Kranjsko. Prihodnjič več o njem. — Sprejemnice smo poslali vsem dosedanjim udom; ako je kdo vendar ni dobil, naj se oglasi pri odboru.

Učiteljsko društvo na Kranjskem.

K učiteljskemu društvu so pristopili gg.: Franc Levstik, učitelj na Dobrovi; Jožef Kavšek, učitelj v Vinici; Josip Vovk, učitelj na Bohinski Beli; Anton Požar, učitelj v Zaspi; Blaž Kuhar, učitelj pri D. M. v Polji; Feliks Stegnar, učitelj v Idrii.

 Pridjan je Kazavec št. 1., 2 strani. 

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Mille.